

# El carrer de Santa Eugènia

448

El carrer de Santa Eugènia és dels més llargs de Girona, i també un dels que conté més edificis i indrets dignes d'interès. Va des de la plaça del Marquès de Camps fins al límit amb el terme municipal de Salt. Si no fos pel trànsit intensíssim que suporta, seria també un dels més agradables passeigs de la ciutat.

Abans que els cotxes s'ensenyorissin de la nostra vida urbana, la carretera de Santa Eugènia era dels més freqüentats passeigs fora muralla. Als anys setanta del segle passat, poc després de ser oberta aquella carretera, els nostres avantpassats hi anaven a prendre el sol, a fer goma, a seure als bancs de pedra que van desaparèixer durant les guerres carlines i, a escoltar la banda militar que les tardes de diumenge hi ofería concerts. A finals de segle van canviar els gustos i van preferir anar a passejar a la nova carretera de Barcelona.

L'origen d'aquest carrer es remunta a mitjans segle passat, quan l'administració de l'Estat va decidir fer una carretera que unís Girona amb Manresa. La carretera fou efectivament començada, pels dos costats, però les Guillerries foren un obstacle infranquejable i per la banda gironina només va arribar fins a Anglès. Un segle després, les coses continuen igual, i el pas de la Selva a Osona per la banda septentrional només pot fer-se per la molt accidentada —i pintoresca, això sí— pista que voreja els embassaments del Pasteral, Susqueda i Sau.

La nova carretera de Girona a Anglès va obrir una nova ruta des de la ciutat dels quatre rius cap als pobles del seu pla. Fins aleshores, per anar a Santa Eugènia i Salt, calia agafar una carretera que sortia de la Creu Bonica, a l'actual carrer d'Ultònia, i anava a través dels camps on el segle present s'ha format l'Eixample fins al pont del Dimoni, que permetia creuar el riu Güell.

La nova ruta va variar aquest estat de coses i el que oficial-

ment encara és la carretera de Girona a Manresa va començar a ser anomenada popularment la carretera de Santa Eugènia. I així continua sent coneguda per tot-hom, tot i que l'ajuntament li hagi canviat el qualificatiu de carretera pel més real de carrer, ja que és actualment una via urbanitzada del tot.

Fins al 1963, de la carretera, només en pertanyia al terme municipal de Girona el tros entre la plaça del Marquès de Camps, i el riu Güell, que era la frontera amb el municipi de Santa Eugènia. EL decret del 20 de desembre del 1962, que va fer-se efectiu sis mesos després, va agregar Santa Eugènia a Girona de manera definitiva. Hi havia hagut intents d'annexió anteriors i alguns anys d'annexió efectiva el segle passat, però no és ara el moment de ressenyar aquestes incidències.

En quedar agregat a Girona el poble de Santa Eugènia, el tros de carretera pertanyent a aquest va créixer fins a arribar a Salt. Encara creixeria més, si bé només temporalment, quan també Salt fou annexionat a Girona, el 12 de març de 1974. El 3 de març del 1983, un nou decret el tornava a segregar. En els nous anys de pertinença a Girona, la carretera, en aquell tram, sempre va conservar el nom de carrer major de Salt.

Pel que fa a Santa Eugènia, l'annexió va comportar la pèrdua dels noms tradicionals, que van quedar integrats en l'escèptica denominació gironina de carretera de Santa Eugènia. Dintre del seu terme municipal, un tros duia el nom de carrer Major —el situat entre les cases del nucli antic— i un altre el de carrer de Girona. Hi havia també la inevitable «Plaza del Caudillo», que també va desaparèixer en quedar integrada a la carretera, per acord del ple de l'ajuntament de Girona del 8 d'octubre del 1965. En el mateix acord es va decidir que la «Plaza del Recreo», pertanyent a Girona i situada a la mateixa carretera,

perdés també el seu nom.

Altres modificacions en el nom que s'han acordat en diverses etapes històriques no van arribar a fer-se efectius. Tal és el cas de l'acord del 3 de juny del 1921, quan es decidí que dugué el nom de Prat de la Riba. A la següent sessió municipal, es va revocar aquesta decisió. El 3 de gener del 1939, se li va donar el nom de la ciutat de Ginebra, seguint la política de donar als carrers noms de ciutats que haguessin donat ajuda humanitària durant la guerra. Però el carrer no arribà a lluir la placa corresponent, perquè un mes després la ciutat era ocupada per les tropes franquistes.

Als dos costats de la carretera, s'hi aixequen alguns edificis d'indubtable interès arquitectònic. Esmement com a més principals la Farinera i la Casa Teixidor, i, en un altre ordre de coses, la Torre Güell, Can Ninetes i l'antiga estació del tren d'Olot, que és una de les portes d'entrada a l'estació d'autobusos i al futur parc central.

Tant la farinera com la casa que va fer construir l'industrial Alfons Teixidor són obra de l'arquitecte gironí Rafael Masó i Valentí. La farinera es troba al número 42 i va ser construïda els anys 1910-1911. El 1916, s'hi van fer obres de reforma i set anys després va ser ampliada, sempre sota la direcció del mateix arquitecte. Posteriorment, s'hi han realitzat altres modificacions, que han alterat la puresa original, però no n'han destruït l'essència. Al marge de la seva original estructura arquitectònica, hi destaquen com a elements decoratius la ceràmica dissenyada pel mateix arquitecte i realitzada al taller Corominas de la Bisbal, i els treballs de forja, obra del serraller Nonici Cadenas.

Es inclou en el catàleg d'edificis a protegir i tot fa pensar que, un cop perdut el seu original ús industrial, podrà ser destinat a usos públics quan algun organisme de l'administració pugui arribar a acords amb la propietat.

La casa Teixidor, més coneguda popularment com la Casa del la Punxa, també és obra de Rafael Masó. Va ser feta entre 1918 i el 1922, és situada al número 19 i actualment serveix de seu al Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Girona, que hi ha realitzat des del 1979 un acurat treball de restauració de l'exterior i de reconstrucció de l'interior. Des que havia quedat l'edifici completament buit el 1970 —i de fet des de molt abans, ja que al final només hi vivia un llogater— era en un accelerat procés de degradació. L'interior, molt malmenat no va poder ser recuperat i és completament nou. La reforma i restauració va efectuar-se segons projecte dels arquitectes Joan Tarrús, Jordi Bosch i Santi Vives, amb la col·laboració de Narcís Comadira.

La inauguració com a seu del col·legi d'aparelladors, un cop acabades les obres, va fer-se el 24 d'abril del 1982. el pati d'entrada és decorat amb l'escultura «El picapedrer», obra de Francesc Torres Monsó, que s'hi va posar l'abril del 1984. Torres Monsó viu i té el seu taller precisament al número 95 del carrer de Santa Eugènia. Una altra artista gironina que viu al carrer és Emília Xargay, en la casa que fa cantonada amb el carrer dels Remences.

A la part posterior de la Casa de la Punxa, s'hi van fer, els anys 1928-29, sota la direcció de Rafael Masó i també per encàrrec d'Alfons Teixidor, cinc xalets que constituïen una petita urbanització a la cantonada de la carretera de Santa Eugènia amb el carrer dels Remences —actualment d'Ibèria—. Quan s'estava tramitant la seva inclusió al catàleg d'edificis d'interès històrico-artístic, foren demolits pel propietari, la matinada del 27 d'agost del 1973. La protesta que aquest fet originà és una de les fites importants en la història de les reivindicacions urbanes de Girona.

Tanmateix, l'interès del carrer no és solament en els edificis monumentals, sinó en el conjunt que formen les desenes de cases d'autor anònim aixecades al carrer l'últim terç del segle passat i el primer del nostre.

Els nostres avis distingien clarament en el carrer dues seccions: la vella, entre la plaça del Marquès de Camps i el pas a nivell, i la nova, entre el pas a nivell i la Rodona. Ara, aquestes distincions ens apareixen més imprecises, perquè el pas a nivell

va desaparèixer amb la construcció del pas elevat del tren, inaugurat el juliol del 1973, i perquè allò que era nou per als nostres avis és vell per a nosaltres. De fet, tot el carrer conserva, fins al Güell, un deliciós sabor d'època que cal saber paladar a l'hora que el trànsit és menys intens. Només algunes barbaritats arquitectòniques, com l'edifici de Mutualitats, la torre Güell o els nous blocs de pisos de les cantonades amb el carrer dels Remences i el d'Ibèria —on hi hagué els xalets Masó— en trenquen l'encís. També el pas elevat del tren, que va transformar tot el sector de la travessia del Carril, ha comportat una ferida profunda en l'harmonia urbanística del carrer, però aquesta era una obra difícil d'evitar.

La Rodona era el veïnat sorgit entorn del riu Güell i la carretera de Santa Eugènia. Una part del barri pertanyia al municipi de Santa Eugènia i un altre al de Girona. Ja vem referir-nos àmpliament a aquest sector en parlar, en aquesta mateixa sèrie, de l'eixamplament del carrer de Santa Eugènia que porta oficialment el nom de plaça de la Rodona des del 19 de juliol del 1985. Aquest eixamplament, a la cantonada amb l'avinguda de Sant Narcís, va fer-se segons un projecte aprovat el 24 d'agost del 1868 per l'ajuntament. L'avinguda de Sant Narcís no existia, aleshores, ni les dues cases que en flanquegen l'entrada, pertanyents al barri construït els anys quaranta segons projecte de l'arquitecte Ignasi Bosch i Reigt. Aquella placeta va rebre oficialment el nom de «Plaza del Recreo», i aquest nom encara es pot llegir, retolat amb pintura, a la paret del costat de la casa número 70. Desaparegut el nom de «Plaza del Recreo» el 1965, com hem explicat abans, l'indret ha estat sense nom fins que l'ajuntament, amb encert, li ha donat el de plaça de la Rodona en record del barri al quai pertanyia.

Tot aquell sector va quedar força transformat pel desviament del riu Güell, efectuat el 1968. L'antic llit del riu i les seves voreres van ser farcits de terra i algunes casetes de ferroviaris que hi havia van quedar colgades, així com uns arbres dels quals la copa queda ara arran de terra. Però el nom de la Rodona ha perdurat en la memòria popular.

J. Fabre



## Joaquim Vilà

Matalassos de tot tipus

Sta. Eugènia, 147 - Tel. 23 21 69

17005 - GIRONA

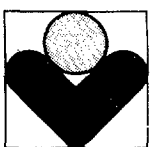
## ESTANC DE SANTA EUGÈNIA

Tabacs - premsa - segells - revistes - travesses

Sta. Eugènia, 125

Tel. 23 19 70

GIRONA



**vivid**  
FORLADY

c/ Sta. Eugènia, 50. Tel. 20 93 00. GIRONA

## Tots els carrers de Girona

## El carrer de Santa Eugènia

448 (II)

Publiquem avui la part final de l'article sobre el carrer de Santa Eugènia, la primera part del qual es va publicar el passat dia 24 de setembre.

En el tros de carrer que va pertànyer a l'antic municipi de Santa Eugènia, s'hi conserva un altre conjunt urbanístic d'indubtable interès i que hauria de ser protegit oficialment abans no s'hi portessin a cap més destruccions. Ens referim al sector entre la masia de Can Ninetes i els magatzems de Fustes Girona, tant a un costat com a l'altre del carrer.

Fins ara, les úniques alteracions greus en aquest conjunt han estat la construcció d'un horrorós bolet de cinc pisos, amb una alineació diferent de la de les cases del costat, al número 164, i l'enderrocament, el novembre del 1981, de l'antiga rectoria de Santa Eugènia, a la cantonada amb el carrer de les Guilleries. Al solar no s'hi ha construït res, de moment, i segueix abandonat al costat del nou mercat, inaugurat recentment i construït sobre el solar de l'església i el cementiri destruïts durant la guerra civil.

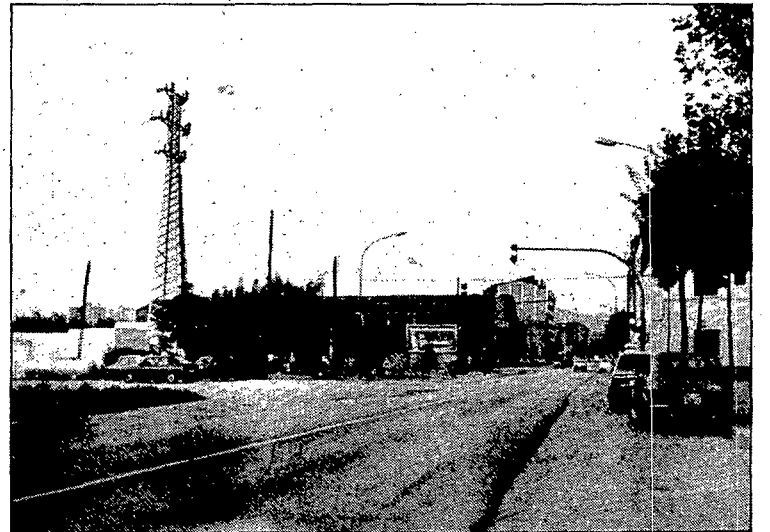
Tant el sector de cases de planta i pis situades davant de Can Ninetes, entre els carrers d'Orient i Sant Sebastià, com el nucli de cases més antigues, la majoria de pedra, situat entre Can Ninetes i el punt on la carretera s'uneix amb el carrer de Baix haurien de ser preservats. L'antiga placeta que va portar el nom «del Caudillo» entre 1939 i 1965, en el punt d'unió amb el carrer de Baix, va ser arranjada l'any passat, amb encert. S'hi van plantar vuit arbres i s'hi van posar bancs. La font de ferro colat és connectada a la xarxa general i ja no cal fer girar la bomba manual que hi hagué, en altre temps. Uns xiprers cobreixen la paret mitjanera que hi dona. Entre l'últim número del carrer de Baix i el 164 del carrer de Santa Eugènia, un arc de pedra dona accés al pati d'una casa.

Can Ninetes és sens dubte l'estrella arquitectònica d'aquest sector, amb finestres on consta clarament: «Joan Ferrer me fecit», el 1571 en una i el 1572 en una altra, i amb un relleu a la porta d'entrada que ha esdevingut símbol de Santa Eugènia. Però totes les altres cases properes

tenen també interès. Algunes tenen les pedres del marc de la finestra decorades, i la que fou residència del director de la fàbrica tèxtil propera, entre els carrers del Cap Norfeu i la travessia de la Fàbrica, conserva, malgrat el seu deteriorament, notables detalls interessants, com una reixa a la porta que dona al jardí. Aquesta casa mereixeria, com Can Ninetes i la Farinera Teixidor, ser adquirida per alguna institució i dedicades a equipaments un cop restaurades.

## Aspectes urbanístics

Moltes altres cases, al llarg del carrer, tenen interès arquitectònic, com l'edifici de la destileria Regàs, al número 62, o la casa número 107 o als esgrafiats de la 68, molt semblants als de la casa Barceló, de la plaça del Vi, i de la Casa Valls, del carrer del Carme, i per tant, segurament encarregats per l'arquitecte Josep Esteve. O el conjunt de les casetes de planta i pis que porten els números 194-196-198, i la 200, al costat, amb dues palmeres plantades a l'eixida. O l'estació del tren d'Olot.



El carrer de Santa Eugènia, una barreja de modern i antic.

El sector més desgraciat és, en canvi, el situat entre el Güell i el nucli vell de Santa Eugènia. Hi ha encara un parell de grans solars per edificar, un magatzem d'una empresa de ferros, i alguns edificis de nova i assèptica construcció. I resta sobretot per resoldre urbanísticament la complicada cruïlla de la carretera de Santa Eugènia amb el Güell, que ara és un caos.

El carrer va tenir paviment de terra fins al 1917, quan Obres Públiques el va pavimentar amb llambordins. Posteriorment s'hi han fet diverses millores, de les

quals la més important va ser la plataforma sobre el Güell quan aquest fou desviat. Els mesos d'agost i setembre del 1984, la Generalitat va obrir l'accés a l'estació d'autobusos des de la carretera de Santa Eugènia.

És aquest un carrer que, com d'altres de Girona, són tan farts d'història que mereixerien per sí sols un llibre. El limitat espai d'un article només ens permet d'oferir-ne algunes pinzellades.

J. Fabre

## EL LECTOR ESCRIU

ve de la plana anterior

clamen la independència. Aquesta és una posició, i l'altra també, molt personal. I discutible en els dos casos, en funció de la Història i de la Prospectiva (1).

Jo no sé si la Cruz Roja té res a veure amb tot això. Si fos així, s'hauria de dissoldre immediatament. La seva condició de neutralitat estricta no és només en cas de guerres, sinó sempre absolutament.

Jo crec que l'única bandera que la Creu Roja, o Cruz Roja, o com es denomini arreu del Món, diem que cristià o neutre, ja que l'actitud dels àrabs-musulmans és lògica, però també partidista, ha de tenir als seus establiments és la pròpia que tots coneixem. La blanca amb la creu vermella. I res més. Perdoneu, senyor Director, que m'hagi estès tant. Però com que la carta del senyor Servià (i d'aquest cognom en tinc alguns mals records) tocava la meua carta: Reserva de fauna marxista, he volgut defensar-me de la «urticària mental» que m'havia produït. Mercès per tot. Us saluda. *Josep de la Quadra-da.*

(1) Amb això, el Sr. S. Peláez es descobreix políticament.

## Una sala que porta satisfacció

Senyor Director:

Li prego que em permeti de fer servir les pàgines del seu diari per expressar la meua satisfacció per la recuperació de la sala B del Cinema Modern per fer-hi cinema. Malgrat tot, sempre es poden fer objeccions i crec que aquest cas les m'eix. L'altre dia vaig assistir a una projecció nocturna de l'esplèndida «Stranger's kiss» i em vaig quedar garratibat, bocabadat i esmaperdut en veure que, quan encara quedava una bona estona

El 7 de febrer passat es compliren deu anys del dia en què un grup de treballadors del Metall i del Tèxtil ens reuníem per primera vegada, mig a la clandestinitat, amb l'intent de disposar l'embrió del que en aquests moments és la Confederació Sindical dels Treballadors de Catalunya.

Enmig d'una gran incertesa, es va prendre l'acord de crear un sindicat d'àmbit comarcal en espera de poder forjar i encabir una central sindical dins el marc dels Països Catalans.

Les diferents forces polítiques i sindicals que hi havia en aquells moments a Catalunya, es repartien a dues bandes; les que sostenien que Catalunya havia de ser considerada com a nació i les que volien restar-li tot protagonisme, relegant la seva pròpia personalitat a la

d'una simple regió dins el marc uniformitzador de l'Estat Espanyol.

Actualment la situació és força semblant. Durant aquests quatre anys de legislatura socialista, hom ha pogut constatar que les posicions centralistes i espanyolistes s'han refermat i han anat traduint-se en atzagaiades constants que van des de LOAPA fins a les darreres agressions i atacs a la nostra llengua, tot això en nom d'una política realista i progressista que practica tothora la seva prepotència i mediocritat.

La renúncia a certs plantejaments ideològics de base per part d'actituds personals i col·lectives, ens ha servit d'estímul per erigir-nos, entre el ventall de centrals sindicals, com a única força capaç de ga-

rantir i assegurar la catalanitat, sense oblidar mai la nostra memòria històrica.

Arran del trencament amb els qui ingressaren a les files de CC.OO., havíem establert contactes amb el SOC (Solidaritat Obrers de Catalunya), amb el SOFIS de Girona i, posteriorment, amb Col·lectius d'Obres de Catalunya; les relacions, però, no foren gaire satisfactòries i, després de moltes tensions internes, aconseguírem assentar els fonaments per a la construcció de l'actual Confederació Sindical dels Treballadors de Catalunya.

Agradi o no agradi, són deu anys de lluita sindical a la nostra comarca, deu anys de consolidació d'un sindicat netament català, sense cap vinculació amb Madrid, i de classe, perquè defensem el dret

d'emancipació dels treballadors. La nostra línia política és clara, ja que no acceptem ni lligams ni pressions per part del cap formació política; el nostre objectiu és lluitar per la independència de Catalunya des de Fraga a Maó, i des de Salses a Guardamar.

Som conscients que dins la lluita sindical som una central jove i, en conseqüència, marginada per les lleis dictaminades des del govern central del PSOE. Això no obstant, hem aconseguit de triplicar el nombre de delegats a les darreres eleccions sindicals, la qual cosa vol dir que la classe treballadora diposita en nosaltres la seva confiança i, alhora, ens assegura el nostre enfortiment dins el panorama sindical del nostre país. *Esteve Pujolàs i Puigdemont.* Membre de la CSTC de la Garrotxa.

## El naixement d'un sindicat català

Sindicat de treballadors de la Garrotxa (S.T.G.)

## NECROLÒGIQUES

## TOMÀS GARCÍA I CARRASCO

A l'edat de 50 anys, a Olot, va morir Tomàs García. Havia nascut a Portarrubio (Cuenca) i residia al carrer Rocamora, 47, d'Olot.

Era vidu de Marciana Ramos i tenia dos fills.

La missa exequial tindrà lloc avui, a les 4 de la tarda, a l'església de Sant Roc d'Olot.

## JORDI SUREDA I LLOVERAS

A l'edat de 55 anys, va morir a Barcelona ahir Jordi Sureda.

La missa exequial tindrà lloc avui, a 3/4 de 5 de la tarda, a l'església parroquial de Tossa de Mar.

## MARIA GURI I ISART

A Calella (El Maresme) va morir ahir Maria Guri. Era natural d'Arenys de Mar i residia al carrer Josep Anselm Clavé, 56, d'aquesta mateixa població.

Era casada amb Ramon Martí i tenia un fill.

Avui a les 10 del matí tindrà lloc la missa exequial en sufragi de la seva ànima, a l'església d'Arenys de Mar.

## MARTINA BECH I GUMÀ

A Mollet d'Empordà (Alt Empordà), va morir ahir Martina Bech, a l'edat de 87 anys. Havia nascut a Mollet i residia en aquesta mateixa població a la Placeta, número 10.

Era vídua de Joan Pujol i tenia quatre fills.

La missa exequial tindrà lloc avui, a les 11 del matí, a l'església parroquial de Mollet d'Empordà.

## JOAN PORTELL I FÀBREGAS

A l'edat de 81 anys, va morir ahir Joan Portell a Girona. Era natural de Garrigoles (Baix Empordà) i residia al carrer Església s/n del barri de les Olives de Garrigoles.

Era vidu de Teresa Dalmau i tenia quatre fills.

La missa exequial tindrà lloc avui, a les 4 de la tarda, a l'església de les Olives.

## TERESA CASTELLVI I BUSCARONS

A l'edat de 71 anys, va morir a Girona ahir Teresa Castellvi. Havia

nascut a Palamós i residia al carrer Ametlla de Mar, 2 de la mateixa població.

Era soltera.

A les 3 de la tarda d'avui tindrà lloc la missa exequial a l'església de Santa Maria de Palamós.

## SALVADOR ARTIGAS I MARQUÉS

A Girona, va morir ahir Salvador Artigas. Tenia 76 anys i era natural de Maçanet de la Selva. Residia al Mas Tió, 5, de Maçanet.

Era casat amb Antònia Parera i tenia tres fills.

La missa exequial tindrà lloc avui, a les 11 del matí, a l'església de Maçanet de la Selva.

## PILAR PLA I MARANGES

A l'edat de 91 anys, va morir a Girona ahir Pilar Pla. Era natural de Girona i residia a la Rambla Llibertat, 21, d'aquesta ciutat.

Era vídua de Rafel Olivet i tenia dues filles.

La missa exequial tindrà lloc avui, a 2/4 de 5 de la tarda, a la capella de la Residència Maria Gay de Girona.